

OPEN OPROEP

PROJECTBRIEF NR.6 // DE HERDERIN / SOCIALE WOONWIJK / LIER

OPEN OPROEP / DE HERDERIN / SOCIALE WOONWIJK / LIER

KUNST IN OPDRACHT

De Vlaamse Bouwmeester staat de Vlaamse overheid bij in het uitwerken van een architecturaal beleid voor het eigen patrimonium (gebouwen, infrastructuur, landschapsingrepen, ...), waarbij het bouwen niet meer enkel vanuit een economisch en juridisch kader wordt benaderd, maar zich als een culturele opdracht moet manifesteren. De OPEN OPROEP is één van de instrumenten van dit beleid en reikt de potentiële publieke bouwheren een selectieprocedure aan om de zoektocht naar kwaliteit te maximaliseren bij de selectie en voordracht van ontwerpers voor bouwopdrachten. Met het decreet van

1986 heeft elke publieke bouwheer de mogelijkheid om bij elk bouwproject de vraag te stellen naar de meerwaarde van kunst. Kunst kan één van de mogelijke wegen zijn waarbij opdrachtgever, ontwerper en kunstenaar de zoektocht naar kwaliteit voor de leefomgeving aanvaatten en eigentijds maken. Binnen het team van de Vlaamse Bouwmeester ondersteunt de kunstcel de Bouwmeester en adviseert ze opdrachtgevers met betrekking tot kunstopdrachten, waarbij de vraag naar de interactie tussen kunst en architectuur en omgeving centraal staat. Voor de selectie van één of

meerdere kunstenaars voor een kunstopdracht in het kader van een OPEN OPROEP-project wordt door de kunstcel op vraag van de bouwheer en met de inbreng van de ontwerpers een eigen procedure opgestart. Op de cover van elke projectbrief wordt een voorbeeld getoond van een gerealiseerde kunstopdracht.

BOUWHEER

CVBA Lierse Maatschappij voor de Huisvesting is een sociale bouwmaatschappij erkend door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Ze heeft als doelstelling het bouwen en beheren van sociale woningen en kan hiervoor

rekenen op overheidsleningen (investeringskredieten). De vennootschap heeft momenteel 717 huurwoonegelegenheden en een wachtlijst van ongeveer 580 kandidaat-huurders.

PROJECTDEFINITIE

Omwille van de dringende nood aan woonegelegenheden voor kandidaat-huurders en de schaarste aan bouwgrond, wil de Lierse Maatschappij voor de Huisvesting zoveel mogelijk woontentiteiten oprichten op het terrein. De gronden waar deze woonegelegenheden gebouwd worden, behoren tot de cvba Lierse Maatschappij voor de Huisvesting en bevinden zich in

de wijk 'de Herderin' te Lier. De wijk 'de Herderin' bestaat reeds uit 101 woningen, destijds opgebouwd in twee fasen (1954 - 1957). De woningen ogen erg sierlijk. Ze zijn deels wit geschilderd en de bejaardenwoningen binnenin de wijk, hebben een zachtgele kleur. Het nieuwe project moet aansluiten bij het bestaande gedeelte zodat het een duidelijk geheel vormt.

CLIENT

The CVBA Lierse Maatschappij voor de Huisvesting (Lier Housing Company) is a social housing company recognised by the Flemish Housing Company. Its aim is to build and administer social housing and to this end can rely on government loans (investment loans). It currently has 717 rental homes and a waiting list of about 580.

PROJECT DEFINITION

Because of the urgent need for homes for prospective tenants and the scarcity of building land, the company wants to locate as many housing units as possible on this site. The sites on which the housing will be built belongs to the company and are in the Herderin area of Lier. This area already comprises 101 homes, built in three stages between 1954 and 1957. These homes look very elegant. They partly painted white and the homes for the elderly are in pastel yellow. The new project must connect with the existing part in such a way as to form an obvious whole.

Naar aanleiding van de verbouwing van Jeugdherberg 't Schipke te Schendelbeke realiseerde SVEN 'T JOLLE een kunstwerk.

Sven 't Jolle, zonder titel, 2003 – locatie : Jeugdherberg 't Schipke te Schendelbeke © Ria Pacqué

Sven 't Jolle made a work of art for the conversion of the 't Schipke youth hostel in Schendelbeke.

Sven 't Jolle, Untitled, 2003. Location: 't Schipke youth hostel, Schendelbeke. © Ria Pacqué

ART ON COMMISSION

The Flemish Government Architect assists the Flemish Government in developing an architectural policy for its own heritage (buildings, infrastructure, landscape architecture, etc.), whereby building is no longer approached purely from an economic and legal angle but must also be a cultural assignment. The Open Call is one of the instruments that forms part of this policy and provides potential public clients with a procedure that maximises the prospect of quality in the selection and recommendation of designers for building projects. The 1986 Act gives every public client the opportunity to raise the question of the added value art brings to every building project. Art is one of the possible ways in which the client, designer and artist can initiate the search for quality for the built environment in a contemporary form. The Government Architect's Art Unit gives him back-up and advises clients on artistic assignments, focusing on the question of the interaction between art and architecture. To select one or more artists for an artistic assignment, the Art Unit, at the Government Architect's request and with consultation with the designers, starts up a procedure of its own as part of an Open Call.

An example of a successful artistic commission is shown on the cover of each project brief.

A33 ARCHITECTEN- VENNOOTSCHAP BVBA

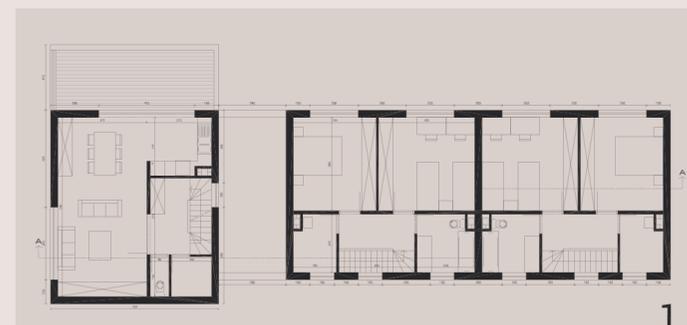
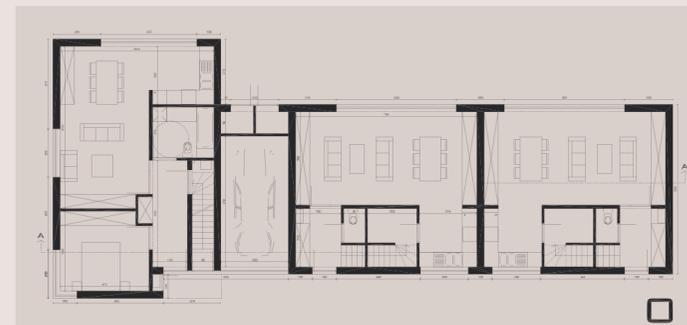

Het concept van A 33 sluit aan bij de bestaande wijk, het wil het reeds aanwezige respecteren en niet imiteren. Ondanks de dichtheid, streeft het bureau naar een landelijke woontypologie. Er wordt geopteerd voor hellende daken, parallel aan de bestaande woningen maar minder aaneengesloten, met daartussen woonerven met platte daken. De ontwerpers kiezen voor woonerven die ruimte moeten bieden aan het sociaal leven binnen de wijk. Deze worden eveneens gebruikt als fietsstalling en als parkeer-gelegenheid.

De nieuwe wijk wordt opgebouwd uit woningrijen, een zone voor private tuinen en woonerven. De gehele wijk wordt ingeplant volgens de noord-zuid as. De noordoost georiënteerde ontsluitingsweg loopt langs het bos en verbindt de wijk met het aan te leggen recreatiegebied. Een secundaire ontsluiting loopt langs het centrale plein naar de bestaande wijk. De woningrijen worden gevormd door een aaneenschakeling van woningtypes met 2 bouwlagen. Elke rij wordt langs de ontsluitingsweg beëindigd met een type met drie

bouwlagen. Hierin wordt een gelijkvloerse woning met 1 slaapkamer en een duplex-appartement met twee slaapkamers ondergebracht.

A33 architectenvennootschap bvba
Fonteinstraat 1a bus 2
3000 Leuven
T: +32[0]16-20 72 00
E: info@a33.be

The A33 architects' concept links up with the existing area and is intended to show respect for it rather than imitate it. Despite the required density, the firm is aiming for a rural housing type. They have chosen sloping roofs, parallel to the existing houses but less continuous, with *home zones* with flat-roofed housing in between. The designers opt for the *home zone* with the intention of providing space for social life in the neighbourhood. They are also used for bicycle racks and parking spaces.

The new neighbourhood is composed of terraced houses, a zone for private gardens and *home zones*. The whole area is oriented along the north-south axis. The northeast-oriented access road runs alongside the wood and links the area to the future recreation zone. A secondary access road runs alongside the central square to the existing area. The rows of houses are formed by a succession of housing types with two storeys. At the access road, each terrace ends in a type with three storeys. These contain a ground-floor home and a duplex with two bedrooms.

ARCHITECTURALE INTERVENTIES

Het ontwerp van F & M Ponette bestaat uit één langgerekte, gebogen woonerfstraat waarlangs de woningen en drie openbare pleinen liggen. Om de nieuwe straat en de bestaande wijk te verlevendigen en voldoende plaats te vrijwaren voor groen, zonder hierbij de woningdichtheid aan te tasten, zochten F & M Ponette naar een alternatieve verkavelingsvorm. Deze werd gevonden in een oplossing waarbij de woningen loodrecht op de straat geschikt worden. Ook ontwikkelde het bureau woningtypen in de vorm van sokkel- en patiowoningen. Doordat de nieuwe straat niet meer van de woningen gescheiden hoeft te worden door een strook afstandsgroen, krijgt zij twee duidelijk voelbare wanden. Deze straatwanden krijgen in het voorgestelde stedenbouwkundig ontwerp, zowel links als rechts, een specifiek karakter door de typologie van de wonin-

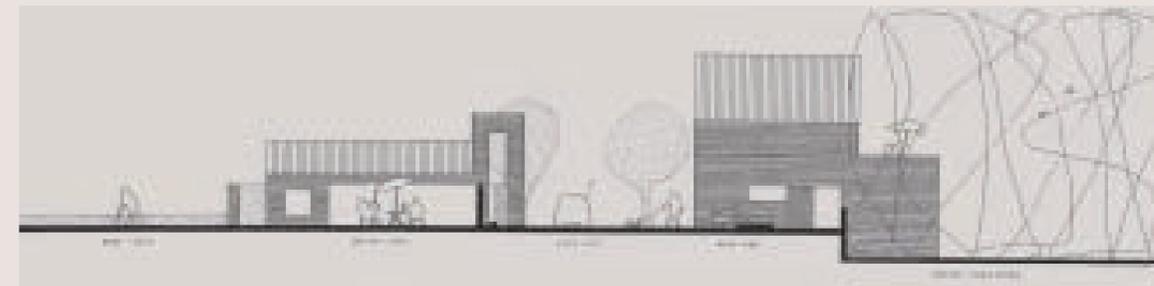
gen, hun schikking en de relatie die ze aangaan met de specifieke topografie van de plek en de publieke ruimte die ze zelf determineren. De zuidelijke straatwand tegen het natuurgebied wordt gevormd door de sokkelwoningen en de open ruimten tussen de sokkelwoningen. Deze open en verdiepte tussenruimten zorgen ervoor dat het achterliggende natuurgebied ook vanuit de straat en over de hele breedte van de wijk, visueel betrokken blijft. Langs de zijde van de bestaande woonwijk, aan de noordelijke straatwand, is het lager en rustiger dan aan de zuidkant. Hier wordt de straatwand gevormd door de afwisseling van een reeks patiowoningen met drie pleinen. In het oosten wordt er achter de patiowoningen en achter de tuinmuur van het middenpleintje plaats vrijgehouden voor een elftal verhuurbare volkstuinjes.

UIT HET RAPPORT VAN DE SELECTIECOMMISSIE:
Het ontwerp van F & M Ponette integreert op de meest aangepaste en eenvoudige manier de sociale doelstelling van de huisvestingsmaatschappij in de bestaande morfologische, stedenbouwkundige en architecturale condities. Bovendien schikt het project zich moeiteloos naar de voorwaarden die binnen de sector gehanteerd worden zoals budget, onderhoud, inrichting, aanpasbaarheid...

Architecturale Interventies
Jagersdreef 38
2950 Kapellen
T: +32(0)3-665 42 02
Francois.ponette@pandora.be

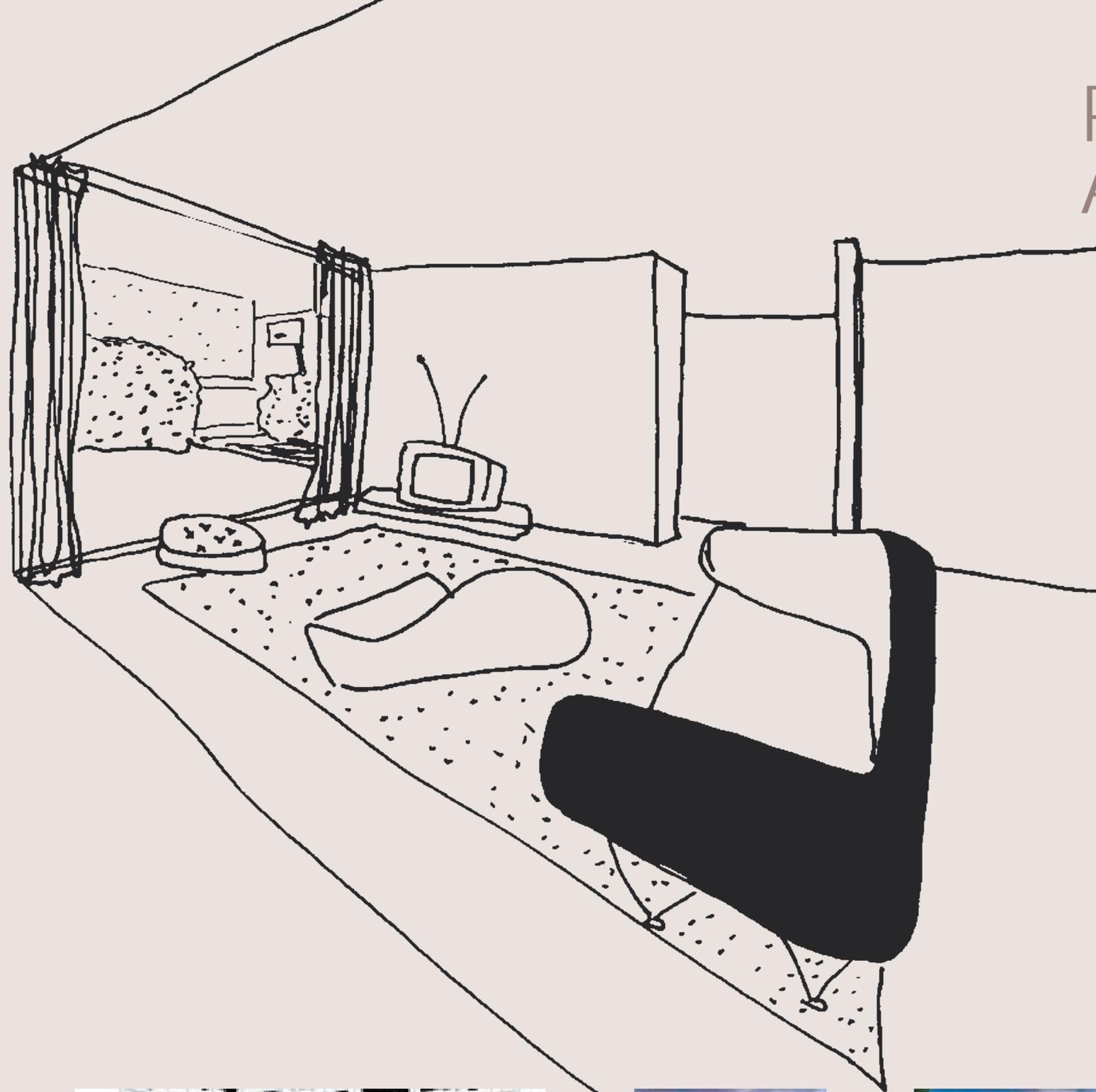
The design by F & M Ponette comprises a single elongated curved home zone street along which lie the houses and three public squares. In order to enliven the new street and the existing area and to save sufficient space for greenery, without thereby affecting housing density, F & M Ponette sought an alternative form of land division. This was found in the location of the houses at right-angles to the street. The firm also developed housing types in the form of houses on plinths or with patios. Since the new street no longer needs to be separated from the houses by a strip of buffer vegetation, it appears to have two clearly tangible walls. In the proposed planning design, these street-fronts, both left and right, are given a specific character by means of the type of house, their arrangement and the relationship they have with the topography of their particular site and the public space which they themselves determine. The southern street-front against the natural landscape is formed by the houses on plinths and the open spaces between them. These open in-between spaces see to it that the natural landscape behind remains visually involved both from the point of view of the street and across the whole breadth of the area. Along the side of the existing residential area, the northern street-front is lower and more even than on the south side. Here, the street-front comprises the alternation of a series of patio houses with the three small squares. To the east, behind the patio houses and the garden wall of the middle square, space has been left for eleven rentable allotments.

FROM THE SELECTION COMMITTEE'S REPORT:
The design by F & M Ponette integrates in the simplest and most appropriate manner the housing company's social objectives in the existing morphological, urban planning and architectural conditions. In addition, the project effortlessly adapts to the conditions that apply in the sector, such as budget, maintenance, fixtures and fittings, adaptability, etc.

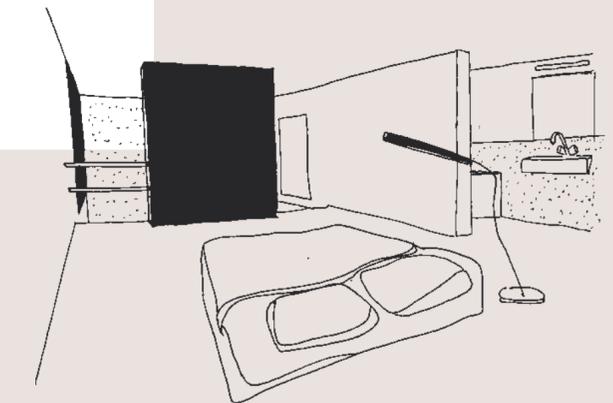
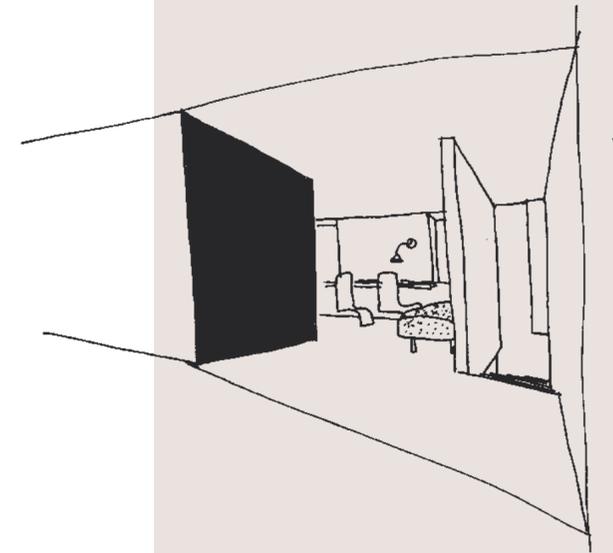
PETER KINT ARCHITECTEN

Peter Kint architecten
Kerkplein 47
3212 Pellenberg
T: +32[0]16-46 13 69
E: peter.kint@pandora.be

Het ontwerp van Peter Kint spreidt zich in één vloeiende beweging uit over het gehele terrein en creëert een herkenbare structuur op basis van herhaling. De doorsteken voor voetgangers en fietsers tussen het bestaande en het nieuwe wijkgedeelte blijven bewaard en worden nog verder aangevuld. Visueel blijven de zichten vanuit de bestaande wijk bewaard. De voorgestelde lay-out maakt dat de bouwblokken geen dode repetitie vormen maar een identiteit krijgen door de relatie die ze aangaan met de specifieke randvoorwaarden van de plek (de veranderende breedte van het terrein, de asverschuiving, de helling van het terrein, ...) en door de publieke ruimte die ze zelf determineren. De stroken en straten vormen een eenvoudig raamwerk voor een ruimtelijk spel van open en gesloten, van private en

collectieve ruimtes, een spel dat het hele projectgebied structureert. De collectieve ruimtes zijn opgevat als themaruimtes die noodzakelijk zijn voor het functioneren van de wijk. Door een cluster van drie tot zes woningen wordt het beeld van de bestaande wijk overgenomen. Daardoor creëert het bureau de illusie van een 'grotere' woning. Naast het totaalbeeld zijn ook de onderscheidbare eenheid t.o.v. het geheel en de individualiteit t.o.v. het sociale karakter belangrijke elementen. Elke woning heeft een eigen voordeur, iedereen heeft een eigen buitenruimte. Elke woning heeft ook zicht op en toegang tot de publieke kamers, zowel langs de voor- als langs de achterzijde. De overgang tussen publiek en privaat wordt steeds geregeld via de overgangszone van tuinen.

Peter Kint's design spreads out in a single flowing movement over the entire site and creates a recognisable structure based on repetition. The passageways for pedestrians and cyclists between the new and existing parts of the area are retained and added to. Visually speaking, the views from the existing area are retained. The proposed layout means that the housing blocks do not together form a dull repetition, but assume an identity by their relationship with the particular qualities of their location (the varying breadth of the site, the axis-shift, the slope, etc.) and by the public space which they themselves define. The strips and streets form a simple framework for a spatial play of open and closed and private and collective spaces, which

structures the whole area of the project. The collective parts are conceived as thematic spaces that are essential for the functioning of the area. The appearance of the existing area is taken up in the formation of clusters of three to six homes. The firm thereby creates the illusion of a 'larger' house. Apart from the overall picture, other important elements are the distinct unit as compared to the whole, and individuality as compared to sociality. Each home has its own front door and everyone has their own outdoor space. Each home also has a view of and access to the public spaces, along both the front and back. The transition from public to private is in every case laid out through a transitional gardens zone.

TV MDMA / BAS Dirk Jaspaert / Bureau Bouwtechniek
 Bloemenstraat 32
 1000 Brussel
 T: +32[0]2-219 49 19
 mdm@mdma.be

TV MDMA/BAS DIRK JASPAERT/ BUREAU BOUWTECHNIEK

Voor Martine De Maeseener Architecten is de mogelijkheid om vorm en stijl over te nemen van de vier-onder-één-kap woningen van de bestaande woonwijk geen optie. Dit is niet hun ding. Verder vinden zij de schaal van de woningen (70m²) een kritisch punt vermits dit het terrein is van appartementen en studio's. Voor het bureau was daarom de uitdaging: 'Hoe ontwerp je "vrijstaande woningen" waarbij alle gangbare proporties op de helling komen te staan, waarbij bijvoorbeeld het woonvolume onder het dak buiten verhouding staat tot het woonvolume op het gelijkvloers, waarbij alle geijkte typologieën te kort schieten?'. Alleenstaande woningen: ja, maar vastgeklemd in een doorlopende carport strip. Schuine daken als typologie: ja, maar ingebed in een topologisch spel van geschrante woningen. **DIT IS GEEN KUBUS / THIS IS NOT A CUBE / BUCKY BALLS** Dat de woningen doorsneden worden door een carportluifel, heeft zo zijn voordelen. Wat boven en onder het snijvlak van de carportstrip zit kan

namelijk apart worden ingevuld: - de gelijkvloerse verdieping kan bewaard blijven en de verdieping kan ingevuld worden met hetzij een hoge versie met twee slaapkamers onder één dak, hetzij met de lage versie met één slaapkamer onder één dak. Het stedenbouwkundig profiel dat men als volgt krijgt is een beweging tussen hogere daken (80%) en lagere daken (20%). Meegenomen is dat de monotonie van seriële dakhellingen wordt doorbroken. - overeenkomstig het terrein (er zitten nogal wat hoekverdraaiingen in de te bebouwen zone), kan - andersom - de verdieping boven de carportstrip behouden worden en het gelijkvloers draaien. De convexe en concave gevels kunnen wisselen van voorgevel naar achtergevel. Het resultaat is een woning die meer naar achter, of meer naar vóór schuift binnen het grid van de carportstrip. **SYMMETRIE / MYSTERIE** Er zijn een aantal verschillende vormen van symmetrie aan het werk in het totaalbeeld. De richting van de dakhelling (is niet altijd) een herkenningspunt. Of het huis nu

vooraan of achteraan op de kavel staat, is een mysterie dat bewust in de hand wordt gewerkt. Er zijn twee verdeelsleutels mogelijk om (welke carport bij (welk huis te voegen. Neemt men de carport naast de huisgevel of achteraan in de tuin. Eén en ander kan in overlappende met de naaste en / of overbuur. Meteen ook zijn de begrippen 'voortuin' en 'achtertuintuin' inwisselbaar. In het ontwerp is gestreefd naar zoveel mogelijk differentiatie binnen een structuur van herhalingen en reproductie. Uiteindelijk heeft het bureau aan het geheel en de onderdelen (zelfde ramen, zelfde muurvlakken, zelfde dakhelling) een hoge mate van standaardisatie opgelegd. De woningen beschikken over een uitzicht van bijna 360°. De badkamer, die in duplexvorm boven de wasplaats zit, ziet als een kraaiennest uit over de daken. Zicht op de naaste tuin kan vermeden worden door het plaatsen van een vast kader van louvers voor de ramen van de gemeenschappelijke muren. Uiteindelijk gaat het hier om een badkamer en werkt het privacygevoel in twee richtingen.

Martine De Maeseener Architects do not even consider the possibility of adopting the form and style of the four-under-one-roof houses in the existing residential area. It's not their thing. In addition, they consider the scale of the homes (70 sq. m.) a critical point, since this is the sphere of flats and studio-flats. So their challenge was: 'how do you design 'detached houses' in which all the prevailing proportions have to be reviewed, where for example the living volume under the roof is out of proportion to the living volume on the ground floor, and where all traditional types fall short? Detached house, yes, but clicked into a continuous strip of carports. Sloping roofs as the chosen type, yes, but embedded in a topological arrangement with houses at angles to each other.

THIS IS NOT A CUBE / BUCKY BALLS

The fact that the houses are cut through by a carport canopy has its advantages. The space above and below the section cut by the carport strip can be filled in independently:

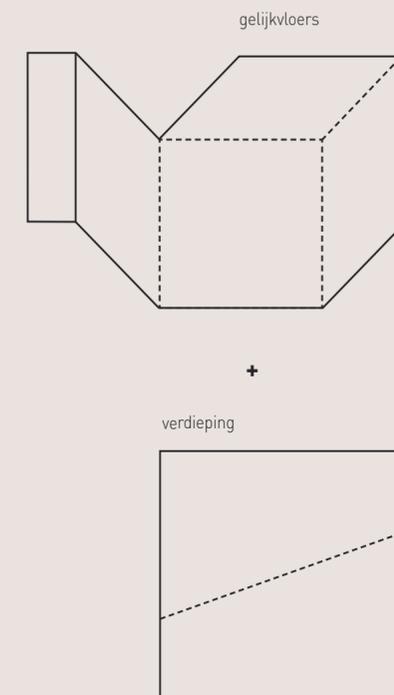
- the ground floor can be retained and the first floor can be either a high version with two bedrooms under one roof, or a low version with a single bedroom under one roof. The urban design outline that results is a movement between higher roofs (80%) and lower roofs (20%). An advantage is that the monotony of a series of sloping roofs is broken.

- depending on the site (there are quite a few changes of incline in the zone to be built upon), the reverse can also be done: the floor above the carport strip can be retained and the ground floor can be turned. The convex and concave facades can switch from back to front. The result is a house that shifts more to the front or more to the back within the carport strip grid.

SYMMETRY / MYSTERY

Several different forms of symmetry are at work in the overall picture. The direction of the sloping roof is not always a recognisable element. Whether the house is at the back or the front of the lot is a mystery that is deliberately encouraged. There are two possible formulae for deciding which carport is to be added to which house and vice versa. Does one put the carport next to the facade of the house or at the end of the garden? Certain things can be done in consultation with the neighbours opposite or next door. The notions of 'front garden' and 'back garden' are at the same time also interchangeable. The design pursues the greatest possible differentiation in a structure of repetition and reproduction. The firm has, ultimately, imposed on both the whole and its parts a high degree of standardisation (same windows, same wall surfaces, same angle of roof).

The view from houses covers almost 360°. The bathroom, which is in a duplex form above the washroom, looks out over the roofs like a crow's nest. Views into the neighbouring gardens can be avoided by setting a fixed louvred frame over the windows of the party walls. It is after all a bathroom, and the feeling of privacy works in both directions.

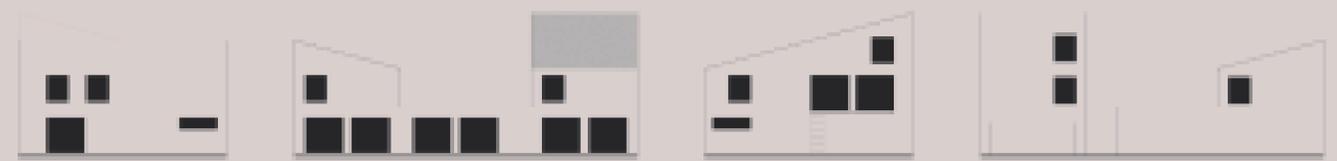
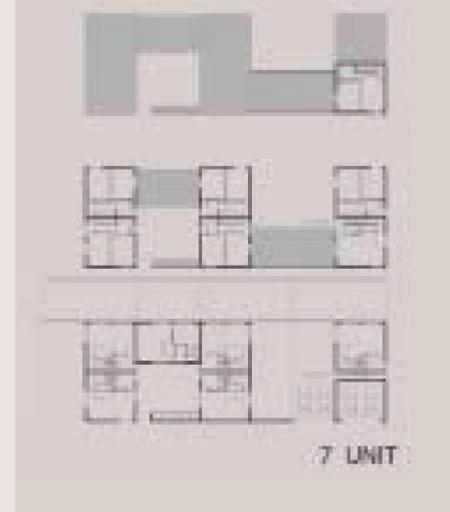
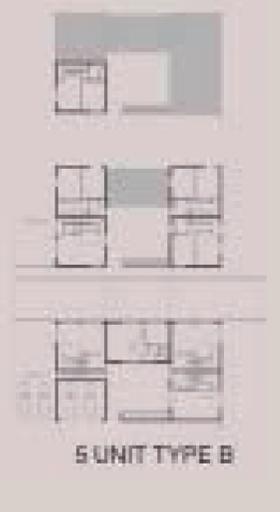
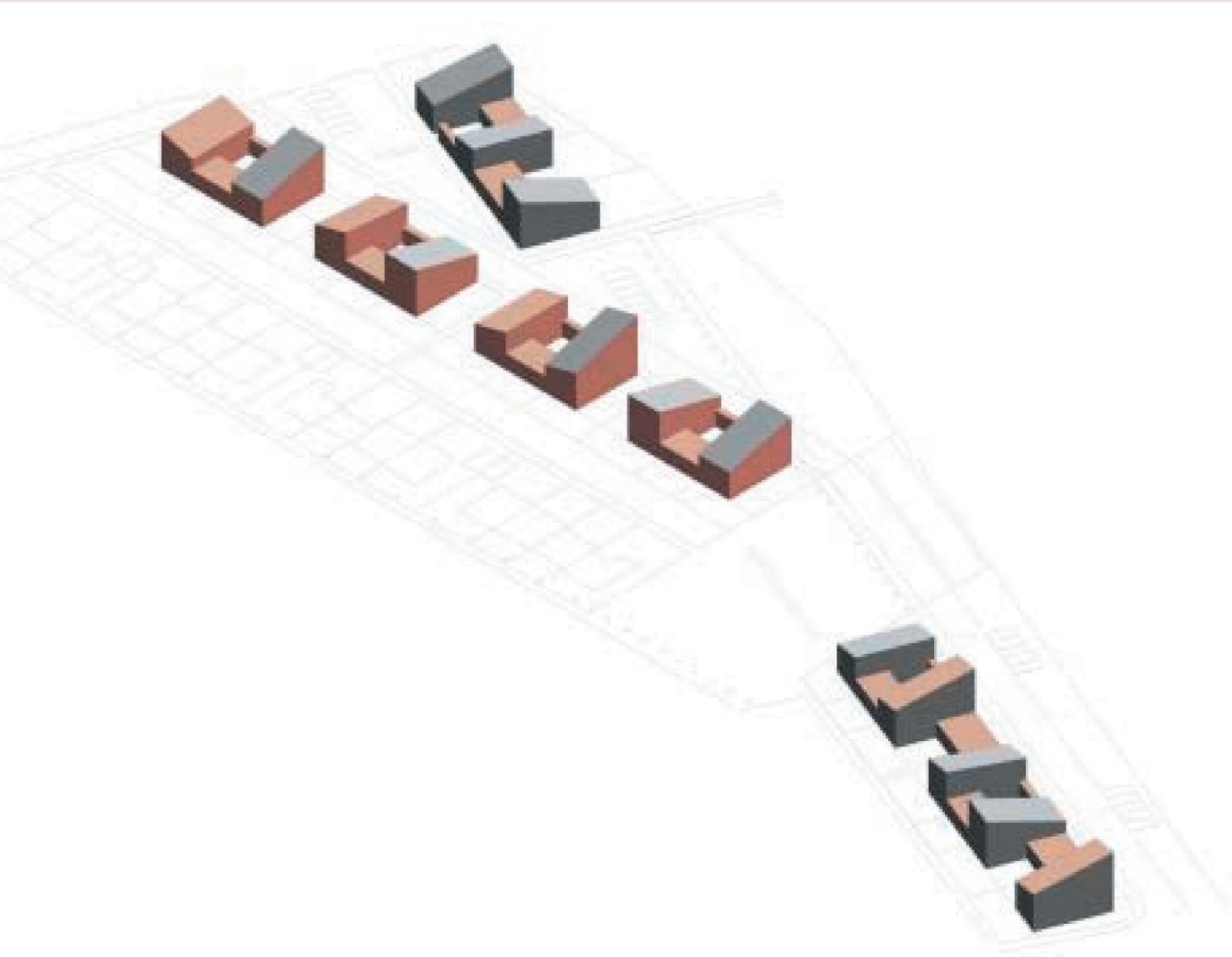
ZED

ZED is vertrokken vanuit een analyse van de context om op zoek te gaan naar de krachtlijnen en het juiste ritme. Het bureau heeft zich laten inspireren door de opbouw en de structuur van de bestaande wijk. Na een analyse van de bestaande wijk, de nefaste elementen in de wijk en de zonering blijkt dat een speelterrein de link is tussen het bestaande en het nieuwe gedeelte, de straat een doorlopende circulatie vormt en verbinding maakt met de bestaande wijk en een kleiner pleintje fungeert als ontmoetingsplek. Hierbij komt ZED tot de conclusie dat door de voorgaande zones de bebouwing zelf in drie verdeeld wordt: een gedeelte aan de toegang van het terrein, een gedeelte langs de bestaande wijk met tussenin een buffer van

moestuinen en een gedeelte achteraan gekoppeld aan het bos. Binnen dit gegeven onderscheidt men een overgang van publiek naar semi-publiek tot privé. Vanuit de hoofdstraat krijgt men toegang tot het speelterrein, een kleiner plein, het bos en de voetgangerspadjes. Verder komt men aan de moestuinen en aan de patio's die een intieme buffer vormen naar de straat en een verlengde zijn van de binnenruimtes. Voor de voetgangers vindt het bureau het belangrijk dat er een doorweving is van de hele wijk. Vanuit de richting van het stadscentrum, doorheen de bestaande wijk en langs het speelterrein lopen de padjes tot bij de drie verschillende woongedeeltes en langs de moestuinen. Een bomenrij langs de hoofd-

straat doorkruist het hele project. De ritmering van de bomen wordt denser ter hoogte van de pleinen en geeft de zones aan. Tussen het bestaande en het nieuwe gedeelte van de wijk wordt een zone met moestuinen behouden. Het speelterrein wordt afgebakend met groen. De woningen zelf hebben elk hun privé-tuin. De grondgebondenheid vinden de ontwerpers in een wijk als deze heel belangrijk. Het typevoorbeeld van de bebouwing is een groep van 5 units: 4 duplexwoningen met 2 slaapkamers en 1 gelijkvloerse woning met 1 slaapkamer. De opbouw van 0-1-dak wordt als basis genomen en in de dakvormen ontstaat de differentiatie. De woningen zijn toegankelijk via de gemeenschappelijke patio.

ZED
Stationsstraat 8
2800 Mechelen
T: +32(0)15-41 34 90
E: zed@z-ed.be

ZED started with an analysis of the context in order to find the lines of force and the right pattern. The firm drew inspiration from the composition and structure of the existing area. After an analysis of the existing area, its negative elements and the zoning, it turned out that a playground was the link between the new and existing parts, the street provides uninterrupted circulation and connects up to the existing area, and a smaller square acts as a meeting place. ZED came to the conclusion that these elements divide the built area into three zones: one at the entrance to the site and one alongside the existing area, with between them a buffer comprising kitchen gardens, and at the rear a part connected to the wood. In this ensemble one can distinguish a transition from public to semi-public to private. The main road gives access to the playground,

a smaller square, the wood and the footpaths. Further on, one comes to the kitchen gardens and the patios that form an intimate buffer against the street and are an extension of the indoor spaces. The firm considers it important that for pedestrians the routes interweave the entire area. From the direction of the town centre, through the existing area and past the playground, the paths run to the three separate housing zones and past the kitchen gardens. The whole project is traversed by a line of trees along the main road. The layout of the trees becomes more dense around the squares and signals these zones. A zone containing kitchen gardens is retained between the new and existing areas. The playground is bounded by greenery. Each home has its own private garden. The designers find the connection with the earth important in an area like this.

A typical building example is the group of five units: four duplexes with two bedrooms and one ground floor home with a single bedroom. The composition of two storeys and roof is taken as a basis and the differentiation appears in the form of the roofs. The homes are accessible through the communal patio.

OPEN OPROEP

PROJECTBRIEF NR.6 // HEUVELWEG / SOCIALE WOONWIJK / RIJKEVORSEL

OPEN OPROEP / HEUVELWEG / SOCIALE WOONWIJK / RIJKEVORSEL

OPEN OPROEP

De Vlaamse overheid maakt een beleidsprioriteit van de architecturale kwaliteit. De OPEN OPROEP is één van de instrumenten die de Vlaamse Bouwmeester hanteert bij het zoeken naar architecturale kwaliteit. Naast een voorbeeldige opdrachtgever is immers de juiste keuze van een ontwerper voor elk project van belang. De OPEN OPROEP is een procedure voor selectie en voordracht van ontwerpers en ontwerpteams voor diverse opdrachten op het vlak van bouwkunde, stedenbouw en landschapsarchitectuur. Ook de lokale besturen kunnen gebruik maken van de OPEN OPROEP.

Voor de bouw van een nieuw zwembad voor De Gavers te Geraardsbergen realiseerde FABRICE HYBERT een fontein.

Fabrice Hybert, Homme de Bessines, 2003

*locatie : Provinciaal domein De Gavers, Geraardsbergen
© Ria Pacquée*

Fabrice Hybert designed a fountain for a new swimming pool building at De Gavers in Gerardsbergen.

*Fabrice Hybert, Homme de Bessines, 2003
Location: De Gavers Provincial Domain,
Gerardsbergen
© Ria Pacquée*

Deze projectbrief, waarin twee opdrachten uit de OPEN OPROEP aan bod komen, maakt deel uit van een reeks. Hiermee wil de Vlaamse Bouwmeester een ruim publiek laten kennismaken met de verscheidenheid aan voorstellen en visies die de OPEN OPROEP oplevert door telkens verschillende goede ontwerpers een bouwopgave te laten onderzoeken.

OPEN CALL

The Flemish government is making architectural quality a policy priority. The Open Call is one of the instruments the Flemish Government Architect employs in his quest for architectural quality. After all, as well as an exemplary client, the right choice of designer for each project is of great importance. The Open Call is a procedure for the selection and nomination of designers and design teams for a variety of assignments in architecture, urban planning and landscape architecture. Local authorities can also make use of the Open Call. This project document, which covers two assignments from the Open Call, is part of a series. The Flemish Government Architect would like in this way to bring to the attention of a broad public the variety of proposals and visions produced by the Open Call, by giving several good designers the opportunity to study a building assignment.

BOUWHEER

CVBA De Noorderkempen is een sociale bouwmaatschappij erkend door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Ze wil een doelgericht sociaal grond- en pandenbeleid voeren voor de realisatie van woonprojecten en de terbeschikkingstelling van percelen voor sociale verkavelingen.

PROJECTDEFINITIE

De sociale huisvestingsmaatschappij wenst in de sociale woonwijk Sint-Jozef te Rijkevorsel een nieuwe woongroep van minimaal zeven woonegelegenheden te bouwen met één slaapkamer, geschikt voor bejaarden. De wijk is zeer landelijk gelegen in een gebied dat vroeger het centrum was van de Kempense baksteenindustrie. Ze is samengesteld uit sociale huurwoningen, koopwoningen en kavels. Het is belangrijk dat het project de uitgangspunten van de maatschappelijke opdracht van CVBA De Noorderkempen zichtbaar maakt in de gebouwen en de aanleg van het buitengebied.

De uitgangspunten voor elk project zijn: culturele duurzaamheid, het verbeteren van de woonwaarden van de woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden door te zorgen voor voldoende betaalbare huurwoningen en het ontwikkelen van een leefbare en sociale leefomgeving met aandacht voor sociale vermenging.

De nieuwe woningen moeten zich inschakelen in de bestaande wijk op een manier die de levenskwaliteit van de hele wijk ten goede komt. Ook duurzaamheid en de daaraan verbonden ecologische aspecten moeten geïntegreerd deel uitmaken van het project. Het project moet sociale huisvesting opnieuw herkenbaar profileren. De maatschappelijke impuls die moet uitgaan van dit (elk) project staat hierbij centraal. Sociale huisvesting moet immers uitdrukking geven aan het streven naar welzijn voor iedereen en is richtinggevend bij het scheppen van een kwalitatieve leefomgeving.

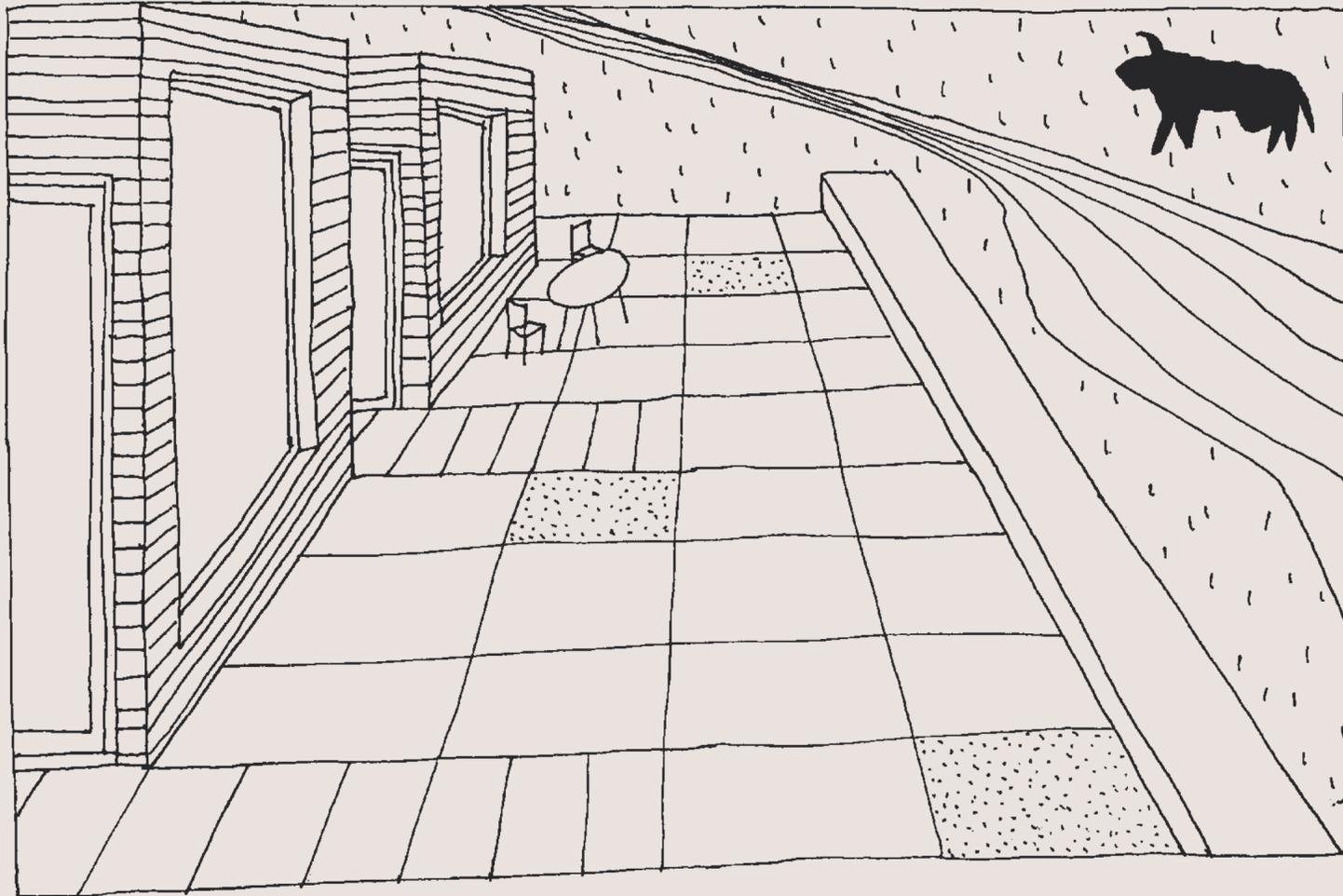
CLIENT

De Noorderkempen CVBA is a social housing company recognised by the Flemish Housing Company. Its aim is to pursue a deliberate social land and building policy for the construction of housing projects and making plots of land available for social housing estates. The basic principles underlying these projects are: cultural sustainability, the improvement of the housing conditions of families and individuals in urgent need of housing by providing sufficient affordable rental homes, and developing a liveable and social environment with an accent on social mixes.

PROJECT DEFINITION

This social housing company wants to build a new group of at least seven housing units with one bedroom, suitable for the elderly, in the St Joseph social housing district in Rijkevorsel. This neighbourhood is in a very rural setting in an area that was formerly the centre of the Kempen brick industry. It comprises rented social homes, homes for purchase and plots of land. It is important that the project makes the principles of the company's social assignment visible in the buildings and the layout of the outdoor area. The new homes must fit into the existing neighbourhood in a way that benefits the quality of life of the whole area. Sustainability and the associated ecological aspects must also be an integral part of the project. The project is intended to give social housing a recognisable profile once again. The main focus is the social impulse that should emerge from this and every project. After all, social housing should express the pursuit of well-being for everyone and is a guideline in the creation of a high-quality habitational environment.

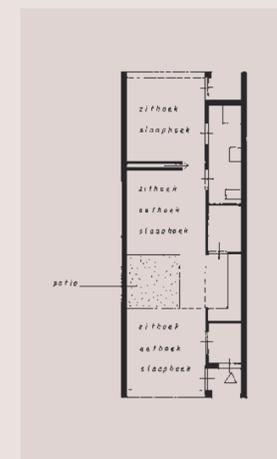
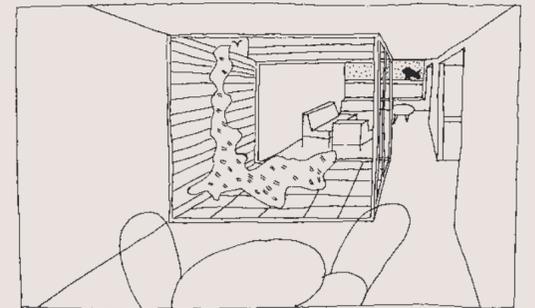
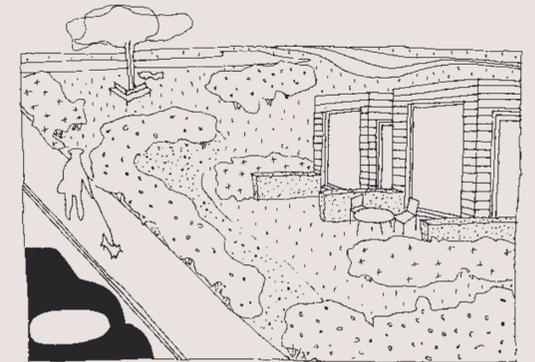
ARCHITECTURALE INTERVENTIES

De projectsite is een open plek, op de rand van bewoond en onbewoond, met een prachtig zicht op een uitgestrekt weideland. Niettegenstaande de vraag tot het bouwen van een maximum aan wooneenheden en garages, willen F & M Ponette de bijzondere kwaliteiten van de locatie behouden en versterken. Daarom opteren F & M Ponette niet voor een opdeling in kavels voor individuele woningen, maar voor een compact woonblok met veel open ruimte eromheen. De plek zal een speciale plaats innemen als gemeenschappelijk gebied tussen het verkavelde van de wijk en het niet-verkavelde landschap. Bejaarden, met een beperkt inkomen, zijn sterk aangewezen op hun directe woonomgeving en hebben veel tijd om bij de dingen te blijven stilstaan. Daarom heeft het bureau veel aandacht besteed aan de indeling van de woningen. De patio-woningen moeten ondanks hun beperkte oppervlakte zoveel mogelijk boeiende uitzichten, afwisselende interieurs en lichtinvallen bieden en het moet mogelijk zijn ze op verschillende wijzen in te richten. De eigen woning moet aan de ouderen een maximale belevingswaarde garanderen.

The project site is an open space on the edge of inhabited and uninhabited areas, with a splendid view of an extensive landscape of meadows. Despite the request to build the maximum number of housing units and garages, F & M. Ponette wished to retain and enhance the exceptional qualities of this location. For this reason they have not opted for a division into plots for individual homes, but for a compact housing block with plenty of open space around it. The place will occupy a special position as a communal area between the divided land of the neighbourhood and the undivided landscape. Elderly people, with their limited income, have to rely very much on their immediate surroundings and have plenty of time to reflect on things. For this reason the designers have paid a great deal of attention to the arrangement of the homes. Despite their limited floor area, the patio homes are intended to offer the maximum of enjoyable views, changing interiors and natural light and it must be possible to arrange the interiors in different ways. Having their own homes should guarantee these old people the maximum experiential value.

Architecturale Interventies
Jagersdreef 38
2950 Kapellen
T: +32[0]3-665 42 02
François.ponette@pandora.be

TEEMA

EEN HERKENBAAR INDIVIDUEEL
BAKSTENEN HUIS MET ZADELDAK
EN EVENTUELE UITKIJK, IN TIENVOUD.

TEEMA onderzocht welke inplanting het gemeenschapsgevoel zou bevorderen en mooie zichtlijnen zou bieden, en hoe sociaal wonen ook luxueus kan zijn. Bruine bakstenen huizen met zadeldak rijgen zich aan elkaar langs de toegangsweg naar de site.
TEEMA opteerde binnen deze homogene traditionele wijk voor een verwante gebouwenvorm, met een hedendaagse en sobere detaillering. De woningen kunnen worden opgetrokken uit een drietal tinten streekeigen baksteen. De ruimte binnenin blijft open tot aan de nok, zodat de dakvorm volledig wordt ervaren en de opening op het landschap totaal is (ruimte = luxe). Het eenvoudige grondplan laat toe de woningen als één geheel te ervaren of op te delen door middel van schuifwanden.

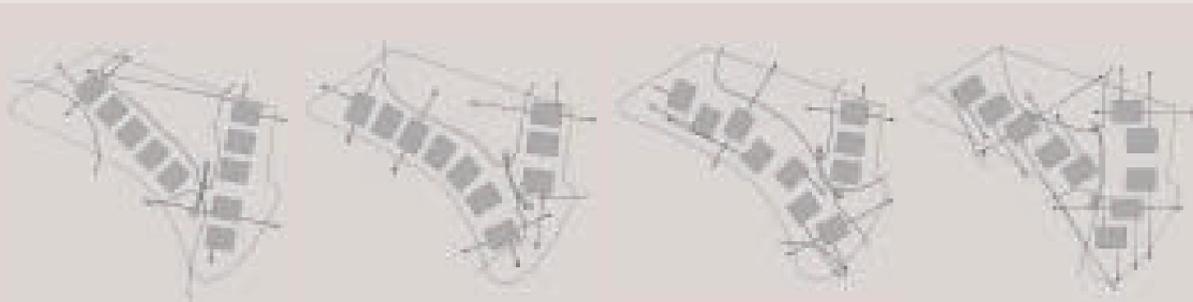
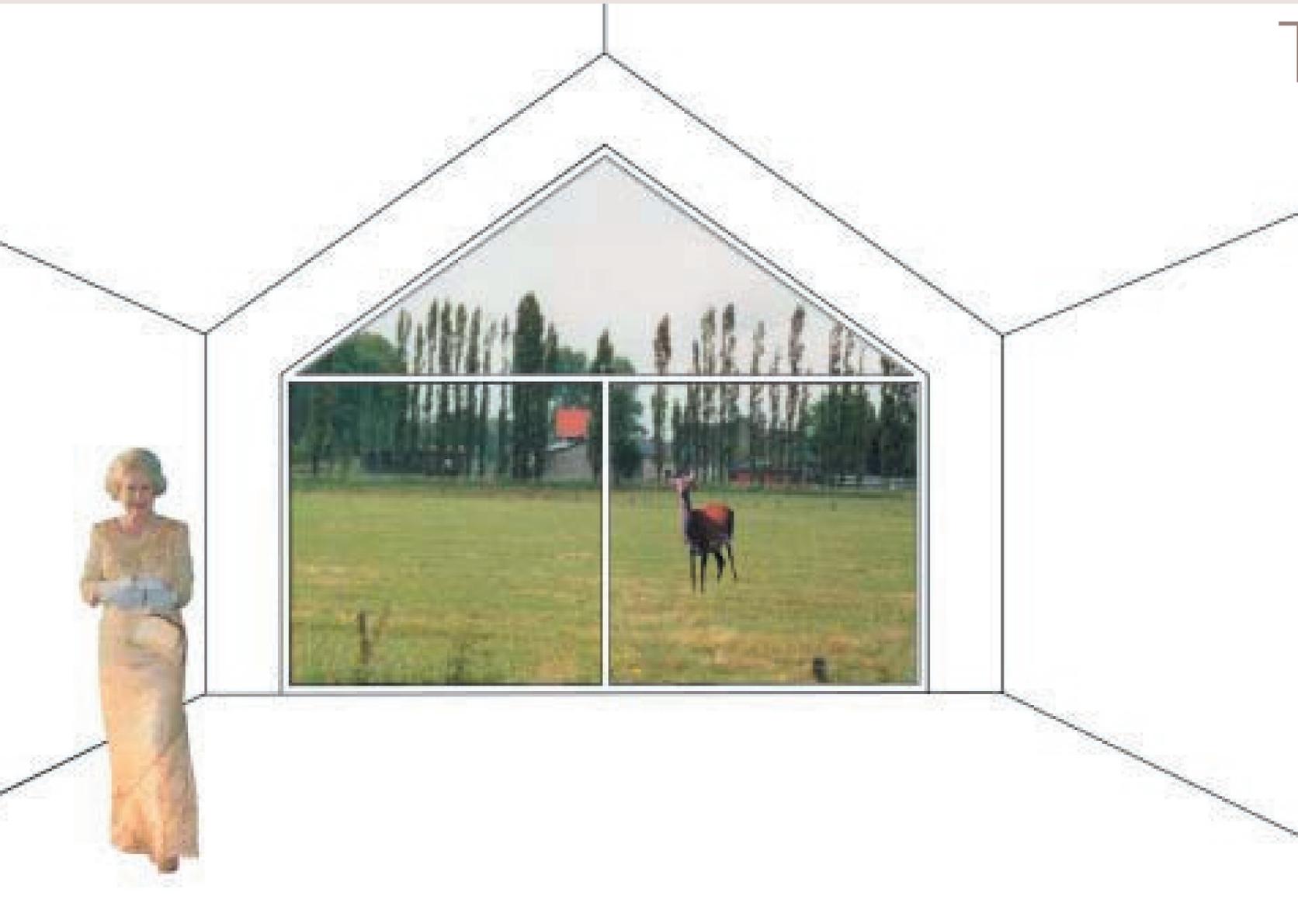
Bijkomend is er de mogelijkheid om –als speels element– een erker toe te voegen die een uitkijk op het landschap geeft, een extra hoekje in de ruimtelijkheid van de binnenruimte of gewoon een venster op de wolken.
De ordening vormt open of meer gesloten pleinen die bijvoorbeeld door speeltuigen kinderen uit de rest van de wijk kunnen aantrekken. De zichtassen vanuit de slaapkamer en de leefruimte en vanuit de speciale 'uitkijk' richten zich naar de open velden achteraan (dieren in de wei, vogels, landbouw bewerkingen, e.a.), naar de kerktoren en naar de buurt zelf. De carports tussen de woningen zijn zo licht mogelijk gehouden (licht versus donker, licht versus zwaar en licht versus dik): zichtlijnen ondervinden hiervan zo weinig mogelijk hinder (licht en zicht = luxe). Ook hierdoor blijven de individuele woningen, ondanks de schakeling, herkenbaar.

UIT HET RAPPORT VAN DE SELECTIECOMMISSIE:
Er werd gekozen voor het ontwerp bureau TEEMA door de combinatie van pretenteloze eenvoud en typologische vernieuwing. Ook de gevoeligheid voor de context is duidelijk aanwezig, meer bepaald in de inpassing van de woningen in de wijk met zin voor structuur en schaal of korrelgrootte van de wijk. De aanleg van de omgeving volgens het concept van een begijnhof wordt als zeer belangrijk ervaren omwille van de betrokkenheid van de woningen en de meerwaarde die dit brengt voor de wijk.

TEEMA architectengroep
Lariksdröef 55
2900 Schoten
T: +32(0)3-658 23 22
info@teema-architecten.com

A RECOGNISABLY INDIVIDUAL BRICK HOUSE WITH RIDGE ROOF AND POSSIBLY WITH A VIEW, TIMES TEN.
TEEMA examined which siting would promote a communal feeling and provide appealing sightlines, and how social housing can be luxurious too.
Brown brick houses with ridge roofs are threaded together along the road leading into the site. In this homogeneously traditional neighbourhood TEEMA opted for a related form of building with restrained contemporary detailing. The houses can be built in local brick with three different tints. The interior space is open up to the roof ridge, so that the form of the roof is fully experienced and the openness to the landscape is total (space equals luxury). The simple floor plan makes it possible to experience the houses as a single whole or to divide them up using sliding partitions.
There is also the additional possibility –as a playful element– of adding a bay window that provides a view of the landscape, an extra corner in the spatiality of the interior or simply a window on the clouds. The arrangement of the houses forms open or more closed squares which can draw children from the rest of the neighbourhood by the installation of playground elements.

FROM THE SELECTION COMMITTEE'S REPORT:
The TEEMA design office was chosen for its combination of unpretentious simplicity and typological innovation. There is also clearly a sensitivity to the context, especially with regard to the way the homes are located with a sense of structure and of the scale or texture of the district. The layout of the surroundings based on the concept of a beguinage is very important because of the involvement of the homes and the added value this gives the neighbourhood.

W² ARCHITECTEN

W²ARCHITECTEN
 Goorke 58
 2260 Westerlo
 T: +32(0)14-54 98 16
 hans.barbier@skynet.be

Sint-Jozef Rijkevorsel is in oorsprong een besloten gemeenschap die ontstaan is bij de baksteenovens en met als ruimtelijke begrenzing de ovens, het kanaal en de kleiputten. Het leven van deze gemeenschap werd volledig bepaald door de baksteennijverheid. Het gewijzigde productieproces van de bakstenen, het importeren van grondstoffen, ... heeft Sint-Jozef onafhankelijker gemaakt van de baksteenindustrie. Dit heeft ook ruimtelijke gevolgen gehad. Door het dempen van de kleiputten ten noorden van Sint-Jozef is de 'natuurlijke' begrenzing van het dorp weggevallen. Deze putten worden nu bebouwd. In het open landschap ontstaat een nieuwe woonwijk naast de oude dorpskern. Om het belang van de grens tussen de wijk en het open landschap aan te duiden, stelt W² Architecten voor om deze grens uit te bouwen als

een semi-publieke zone. Als bebouwing voorzien ze een schakeling van bouwvolumes die een begrenzing vormen van de woonwijk ten opzichte van het landschap. De ontwerpers zijn op zoek gegaan naar middelen om de beschikbare ruimte zeer intensief te gebruiken, zonder dat de kwaliteiten die de bewoners van deze 'groene' gemeente hier menen te vinden verloren gaan. Op schaal van de wijk lijkt het hen essentieel om aandacht te hebben voor microklimaat, oriëntatie en compactheid om zo te komen tot een duurzaam gebruik van de ruimte. Het bureau stelt voor om de bebouwingdensiteit van de rand van de wijk te verhogen, zodat meerdere bewoners kunnen genieten van het uitzicht op het 'groene' landschap. Voor de binnengebieden achten zij het nodig om te zoeken naar oplossingen

waarbij woningen ontstaan met relatief veel gevel in contact met een groene buitenruimte en waarbij deze buitenruimte zo weinig mogelijk versnipperd wordt.

The St Joseph district in Rijkevorsel was originally an enclosed community that arose in connection with the brick ovens, and whose boundaries are formed by the ovens, the canal and the clay pits. The life of this community was defined entirely by the brick industry. The change in the brick production process, the import of raw materials and other factors, made St Joseph's more independent of the brick industry. This has also had spatial consequences. When the clay pits north of St Joseph's were filled in, the 'natural' boundary of the village disappeared. The land where these pits were is now being built upon. A new housing estate is arising in the open landscape next to the old village centre. To indicate the importance of the boundary between this district and the open landscape, W² architects proposed developing this boundary as a semi-public zone. As far as building is concerned, they plan a series of connected volumes that form the boundary of the residential area with regard to the landscape. The designers looked for means of using the available space very intensively, without losing the qualities that the inhabitants of this 'green' borough enjoy. At the neighbourhood level, it seems to them essential to pay attention to microclimate, orientation and compactness so as to achieve a sustainable use of the space. The firm proposes raising the building density at the edge of the neighbourhood so that more residents can enjoy the view of the 'green' landscape. For the spaces within the neighbourhood they consider it necessary to look for solutions whereby the houses have relatively high contact between their facades and the green outdoor space and whereby this outdoor space is split up as little as possible.

REALISATIES / REALIZATIONS

ONTWERPERS
HUISWERK architecten bvba

DESIGN
HUISWERK architecten bvba

PROJECT
onthaalgebouw Hoge Rielen, Kasterlee

PROJECT
reception building Hoge Rielen, Kasterlee
project assignment: 1999 / project implementation: 2000-2001

opdracht: 1999 / uitvoering: 2000-2001

